

d'on 'remor d'un esbart d'insectes o de gent brogido-ra'. Suplemento ací la documentació. El primer escriptor que sembla haver-ho usat és MilàF: «Mes la *munió* dels moros apar que creix, / mentr' estén sobre l'herba tan bon jaqués!», *Mort de Galind*, v. 24 (O. Cat., Gili, p. 300).

Coromines restava fidel (potser sense preocupar-se'n) a la forma primitiva etimològicament *bunió* o -or, però amb el significat evolucionat; ultra l'exemple donat allí: «De la conca resplendent de l'ermita s'envola una *bunió* d'àngels, amb les alenades d'encens», «una multitud irradia sempre una *bunió* de fantasies», *L'Aplec de Sant Pau*, 1926;⁴ «en aquesta alta vall hi ha una *bunió* de cases escampades» id., carta a AVives, 31-I-1925. Potser per influència del vol d'abelles que botzinen, s'explica que els vigatans ho vagin canviar en *volior*, com ho féu Genís Aguilar en *Julita* (p. 47) i *Quadros* (p. 193), així com «àngels a voliors l'enrotllen» en Verdaguer («al vespre apar que sembre de voliors d'estrelles», *Atl.* x, 19c; *Idillis i Cants Místics*) (cf. Coromines, supra); també en Rusinyol.

Hi ha en efecte interessants paral·lels en altres llengües: Olivier, que ha pujat a un turó, anuncia l'atansament d'un exèrcit espessíssim de moros: «Devers Espaigne vei venir tal *bruur*», *Roland*, v. 1021: derivat de *bruire* i germà de *bruyant* 'remorós' (així en el ms. únic, d'Oxford, i és a gran tort que hom s'ha entestat a esmenar-ho en *brunur*). Un poc diferent, però sempre a base de la idea de densitat en la percepció dels sentits: roms. *intuneric* «foule» < «tènèbres» (IN-TENEBR-ICARE), paleoslau *tīna* amb les mateixes accs., roms. *negura* «foule» < «brouillard» (NEBULA), roms. *mīglā* «tas» < «brouillard» < paleoslau *mīgla* «brouillard», segons la valuosa nota de Graur (*Rom.* LIII, 384-5). Superada i digna ja d'oblir la vaga connexió semàntica que voldria veure Subak entre el nostre *munió* i el ll. *munitio*, -onis (*Litbl.* xxiv, 1903, 248).

DERIV.: *Muniós*, que Ruyra usà amb el matís 'remorós i múltiple': «Era la diana dels galls, que s'alçava *muniós* dels innombrables corrals de la vila, i desbertava ecos dispersos per les masies amagades darre-ra les muntanyes» (*La Parada*, 47).

⁴ Publ. a la *Revista Llevantina* d'Arenys, on normalitzaren *bunió* en *munió* (i així s'ha imprès en *Di. i Rec. de PCoromines* II, 439, 441), però els autògrafs porten *bunió*.

Munir, *munitori*, V. *municipi* *Munjoa*, V. *monjoia*

MUNT, del ll. MONS, MONTIS, 'muntanya'. □ 1.ª doc.: *mont*, *Homilies*; *munt*, ja més sovint en Llull. «Quan lo Diable vit que re d'aizò no faria N. S., portà-l in Mont Oliet, el pus alt *mont* qui és en la terra de flum Jordà, e mostrà-li tot lo món e tota la glòria del segle, e dix-li —Tot aizò que t'e mostrad te donaré si --- m'adores», *Hom.*, 6r15. Però *munt* és ja de molt la forma dominant en Llull: «seran majors *muntanyes* que lo *munt* de Canigó»; «Dix Blanquer-

na --- vós m'avets feta mostrar theologia e d'altres sciències ---; e cor aquest món és embargament de contemplar Déu --- per açò desempar lo món: ab mi port en los *munts* ço que he après, e vull ésser solitari per ço que no haja null embargament a amar --- Déu», «anava per los *munts* e ls plans», «Per Geometria ha hom conexas de l'altea dels alts *munts*», «Vida ermitana era --- estar sol en los *munts*» (*NCl.*, *Merav.* iv, 308; *Blanq.* I 80.11, II 188.22; *Doctrina Pu.*, Gili, pp. 186, 217, i encara, p. 229).

La forma *mont* apareix més en textos amb una influència o model religiós o bíblic. Així en la *Do. Pu.*, «*mont* Sinay», p. 171 (i altres exs.); tanmateix, però, «lo *munt* de Sinay», p. 273; i JRoig: «Jetsemaní, / *munt* Sinay, / Tabor, Orep», *Spill*, 11282, i «al *munt* Tabor», id. 13303; al capdavant encara es pot dir l'estil, si no bíblic, almenys teològic, quan escriu Llull: «Mafumet anà-sse'n en un puig --- con Mafumet de valla del *mont* ---», *Do. Pu.*, 176; religiós encara: «La sgleya amiga / ell, de sa mà, / cert la s'obra: / ciutat murada, / en *munts* fundada», JRoig (*Spill*, 13608).

De vegades hi pot haver influència regional en el parlar de l'autor, i així no ens sobta de trobar *mont* en Eiximenis, puix que *mont* és la forma pròpia de Girona, i del seu bisbat i el d'Elna, com ens ho mostra fins avui l'ús d'*amont*, *damont*, i *Mont* en tants vells NLL d'aqueixa terra: «Jugant axí, venc un ballester de *mont*, e acostant-se a l'ermitori, veé lo joc que lo prohom menava ab la bestiola», *Dotzèn* (*NCl.* vi, 100) i també en la *DComp.*, 50: Eiximenis era gironí. És també en gent d'aquelles comarques que avui sentim locucions com *par mōnt aylá* [c. 1925], o ~ *allà*: «bales perdudes d'aquelles que, havent mancat lo primer blanc, anaven per *mont* *allà*, fins que perdien la força» (*MnVayreda*, *Carlinada* III, 46), 'enllà, en direcció vagament ascendent'.

Degué haver-hi altres focus comarcals de la variant amb *o*, avui esborrats, en part per l'avenç de la forma comuna, en part per la neutralització fonemàtica dels parlars or.: així es nota a la Ribagorçana, que pronuncien *klaramōn* (a Castissent, 1957) en lloc de la forma oficial *Claramunt*. Viceversa, la influència llatina o culta ha restablert la *o* en els NLL compostos i derivats en *Mont-*, després que antigament predominaren per molt de temps les formes com *Muntcada*, *Muntserrat*, *Muntseny* etc.; i encara avui es pronuncia més generalment així a les comarques occid., val. i mall., on tanmateix també hi ha qui pronuncia amb *o*, àdhuc en algun topònim merament local (*loz monseñats* Castellfort, *monseñat* i *montornés* Benicàssim, però *muntalégre* Serra Calderona, *mumsfört* Tírig): dualitat d'abast local o merament individual, en la qual fóra temptativa vana voler marcar línies geogràfiques. Per a la història i raons d'aquesta grafia, veg. *LleuresC*, 405.

És sabut com avui *munt*, i més encara *mont*, han quedat reduïts a un ús sobretot literari, almenys en el seu sentit propi, orogràfic, reemplaçat per *muntanya*. Resta, però, a Mall., en el parlar de la gent de mar, per anomenar les eminències del relleu submarí. En la costa de Valldemossa hi ha dos alts placers de roques en